

ՔԱՀԱՆԱՅԱԿԱՆ ՁԵՌՆԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆ ԳԵՂԱՐՔՈՒՆՅԱՑ ԹԵՄՈՒՄ

Պատմական նոր ժամանակաշրջան է թևակոխել Հայաստանյայց Առաքելական Սուրբ Եկեղեցին: Վերադարձվում են նախկինում բռնությամբ ու անիրավությամբ գոցված եկեղեցիների դռները, ծառայության կոչվում երիտասարդ և գործելու եռանդով լեցուն հայորդիներ: Այսպիսի ծառայասեր ու եկեղեցանվեր երիտասարդներից մեկի ձեռնադրությունը կատարվեց Գեղարքունյաց թեմի Գեղաեռվիտ գյուղի Թուխմանուկ մատրան մեջ սույն թվականի հոկտեմբերի 26-ին, շաբաթ օրը՝ ձեռամբ Գեղարքունյաց թեմի առաջնորդ գերաշնորհ Տ. Անանիա եպս. Արարաջյանի:

Կոչումն ընծայության

Ուրբաթ օրը, երեկոյան ժամերգությունից հետո, գերաշնորհ Անանիա եպիսկոպոս Արարաջյանի արարողապետությամբ, թափորը «Նայեաց ի մեզ» շարականի երգեցողության ներքո շարժվում է առյալ: Սկսվում է «Կոչումն փահանայութեան յերեկայէ» արարողակարգը: Ապա խարտավիլակության պաշտոնը ստանձնած Տ. Մեսրոպ փահանան, խոսելու հրաման ստանալով, ասում է. «Հայր սուրբ, խնդրե՛ ի քեզ մալրս մեր սուրբ Եկեղեցի զի ձեռնադրեսցես զԳևորգ սարկաւազս գոր ընծայէ քեզ յաստիճան փահանայութեան»:

Այնուհետև հրապարակայնորեն քննվում է նորընծա Գևորգ սարկավազ Կյուրեղյանի հոգևոր, իմացական պատրաստվածությունը: Վերջինս, համաձայն ձեռնադրության Մաշտոցի, հանդիսավորապես հանձն է առնում «ամենայն պատրաստութեամբ և առանց ձանձրանալոյ կալ ի պաշտօնն Աստուծոյ, և ոչ խափանել զգործն Աստուծոյ վասն մարմնաւոր գործոյ»:

Հավարտ հանձնառության, նորընծա Գևորգ սարկավազը ենթարկվում է նաև դավանական քննության: Նա արտասանում է. «Ունիմք զդաւանութիւն ուղղափառ հաւատայ... ընդ սուրբ հայրապետսն»՝ խոստանալով խորշիլ ըլլոր խոտոր ու ծուռ վարդապետություններից և հետևել Եկեղեցու ուղղափառ ու աստվածաբան Հայրապետներին՝ Բարսեղ Կեսարացուն, Հովհան Ոսկեբերանին, Գրիգոր Աստվածաբանին, Գրիգոր Լուսավորչին, Հովհան Օսնեցուն և Ընդհանրական Եկեղեցու միւսս երանաշնորհ Հայրերին:

Արարողության վերջում ծառայության կոչվող սարկավազը հրապարակայնորեն կատարում է իր «հաւատայ խոստովանութիւն»-ը, ըստ Գրիգոր Տաթևացու սահմանած քանոնի:

Ձեռնադրության և օծման կարգ

Շաբաթ օրը Գեղարքունյաց թեմի Գեղաեռվիտ գյուղի Թուխ Մանուկ մատրան մեջ մատուցվում է Սուրբ Պատարագ և կատարվում «Կանոն ձեռնադրութեան

ֆահանայի» արարողության կարգը: Պատարագիչն է Գեղարքունյաց թեմի քարեխնամ առաջնորդ Տ. Անանիա եպս. Արարաշյանը: Առավոտյան ժամը 11-ին սկսվում է Ս. Պատարագը և շարունակվում մինչև «Ջի ռդորմած և մարդասեր ես Աստուած» մաղթանքը: Ապա հնչում է «Այսօր Աստուածութիւն զուարեանայ» հաղթական շարականը՝ ազդարարելով ձեռնադրության սկիզբը: Այնուհետև նորընծա Գեղորգ սարկավազը մատրան ծախակողմյան աստիճանով ձեկաչոփ քարձրանում է վեր և հավատացելոց բազմության առջև քարձրացնում ձեռները՝ ի նշան աշխարհից հրաժարման «ի սարկաւագութենէ ի ֆահանայութիւն սրբոյ եկեղեցւոյ ի սպասաւորութիւն»: Այս ընթացքում հնչում է «Աստուածային և երկմաւոր շնորհ» շարականը: Երգեցողությանը հաջորդում են ձեռնադրող սրբազանի խոսքերը. «Ես դեմս զձեռս ի վերայ սորա, և դուք ամենեքեան աղօթս արարեք. զի արժանի լիցի սա զաստիճան ֆահանայութեան. ամառատ պահել առաջի սեղանոյ Տեառն Աստուծոյ»:

Այնուհետև սրբազան հայրը «ձեռամբ քերէ զուրարն զպարանոցաւն ի ծախմէ ի յաջ»՝ ասելով. «Առ զլուծ Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի. զի լուծ նորա քաղցր է, և բեռն նորա փոքրոգի»: Այստեղ ձեռնադրության կարգը ընդհատվում է և Պատարագը շարունակվում մինչև «Ողջոյն տուք միմեանց» հատվածը. որից հետո նորընծան աղոթքով և սրբությամբ ստանում է ֆահանայական փիլոնը և պատարագչի զգեստները:

Ձեռնադրության արարողությունը հոգևոր վերադարձն է իր քարձուհին և հասնում այն պահին, երբ ձեռնադրող սրբազան հայրը, ֆահանայական լրիվ զգեստավորմամբ, նորընծայի թակատն ու ձեռները օծում է Ս. Մյուռոնով՝ նրան վերանվանելով Տ. Գալիթ ֆահանա: Ապա նորընծա Գալիթ ֆահանան իր առաջին ֆահանայական օրհնությունն է քաշխում ժողովրդին՝ «Խաղաղութիւն ամենեցուն»:

Հավարտ ձեռնադրության կարգի կատարման, շարունակվում է Ս. Պատարագը. որի վերջում կատարվում է հոգեհանգստյան պաշտոն՝ ի հիշատակ «վաւն հայրենեաց» զոհված մերօրյա ազատամարտիկների, որին, ինչպես և ամբողջ Ս. Պատարագի արարողությանը, ներկա էին Ազգային ժողովի պատգամավոր Վազգեն Պողոսյանը, Թուխ Մանուկ եկեղեցու քարեքար Ջոնրապ Պողոսյանը, գյուղապետ Ռուրիկ Մանուկյանը և «Երիտասարդաց կազմակերպության» անդամները: Հոգեհանգստյան կարգի վերջում, «Քրիստոս Որդի Աստուծոյ...» աղոթքի մեջ, հիշատակվում են իրենց կյանքը Հայրենիքի պաշտպանությանը նվիրած գեղարքունիքի ազատամարտիկների անունները:

ՍԱՄՎԵԼ ՍԱՐԿԱՎԱԳ ԽԱԶՆՏՐՅԱՆ